

הצופים העבריים בלוב

מאת: יעקב חג'ג' - לילוף

הבריטי, הוסמכו להדרכה. מבין המדריכים מינו לראשות התנועה את הרב פריצ'א תייר ואת עמוס (עמישדי) בוכבה. ראשי התנועה, עם מינויים, בסיועם של חיילים ארצישראלים מתנדבים, אשר שרתו בצבא הבריטי בלוב, החלו לגייס נערים לתנועה ובמקביל, הכשירו גרעין של מדריכים נוספים לפעילותם.

פעולותיה הראשונות של האגודה התקיימו באחד מחדרי מועדון "בן-יהודה", ועם גידול התנועה לכדי מאות חניכים בגילאים 10-18, עברה האגודה למבנה גדול ומרווח, בהרשאת הבריטים, שאף סייעו באספקת תלבושות, מכשור וציוד לפעילות צופית. הפעילות הענפה של התנועה, שהייתה אמורה להיות צופית בעיקרה, כפי שבאה לידי ביטוי בפעולות מידי ערב, בתהלוכות רחוב בתלבושת צופית, בחגיגות, בהעלאת מחזות, בתחרויות ספורטיביות, בטקסים ובמחנאות מחוץ לעיר, החלה לקיים בין כתליה גם פעילות ציונית-עברית. על בניין התנועה הניפו את דגל ישראל, התהלוכות החלו לצאת עם דגלי ישראל ושירים עבריים בפי הצועדים, קיימו "משמרות שבת", אספו כספים לקרנות הלאומיות, כמו הקרן הקיימת לישראל, הקימו מקהלה של שירים ארצישראלים, והעלו מחזות בנושאים ציוניים-חלוציים.

פעילות זו, שהייתה בעלת סממנים לאומיים ציוניים, קוממה מאוד את הבריטים ובשל כך, בדצמבר 1948, ביטלו את רשיון פעילותה של תנועת "הצופים העבריים". פעילות התנועה, למרות האיסור, לא פסקה ונמשכה בסתר, במחתרת ובבתים פרטיים, בלא הסממנים הראוותניים. רק כעבור ארבעה חודשים, לאחר מאבק עיקש, חודש רשיון פעילותה של האגודה, בתנאי שלא יוגף עוד הדגל העברי.

ביונאר 1943 שיחררו הבריטים את לוב משליטתה של איטליה הפשיסטית. האגודות הציוניות "מכבי" ו"בן-יהודה", שפעלו עוד בתקופה האיטלקית בלוב, חידשו פעילותן לאחר השיחרור, התעצמו והרחיבו שורותיהן. נתווספו אגודות חדשות, שעיקר פניהן אל הדור הצעיר, הראשונה, מביניהן, הייתה אגודת "הצופים העבריים", שאותה הקימו וטיפחו דווקא הבריטים, מייד עם שיחרור לוב, כבר במרץ 1943.

הבריטים, מתוך כוונה לעודד הקמת תנועת נוער יהודית מקומית בלוב, שלא תהיה לה אוריינטציה ציונית, החליטו להקים את תנועת "הצופים העבריים" בטרפולי. הם הכשירו קבוצת מדריכים, שהיו חברים וותיקים של התנועה העברית "בן-יהודה", ובסיום הכשרתם, לאחר שעמדו במבחנים של מרכז הצופים

מצעד הצופים העבריים

קבוצה משבט הצופים העבריים בטריפולי

עמוס בוכובה

הרב פריצ'א תייר

צופים עבריים במחנה קיץ

הם גם לא נרתעו ליטול חלק במסדרים, בטקסים ובחגיגות יום העצמאות הראשון של מדינת ישראל, שנערכו בלוב, ואף הציבו תורנות של משמר כבוד מצדי הדגל, שהונף מעל בנין העלייה בטריפולי.

יש לציין, שבד-בבד עם הקמת "אגודת הצופים העבריים" בלוב, הבריטים ניסו להקים "אגודת צופים ערבית". נסיון שלא צלח באותה עת.

מדריכי ובווגרי "הצופים העבריים" נמנו על המועמדים המתאימים להימנות על חברי ארגון "ההגנה" אשר הוקם בלוב לאחר פרעות נובמבר 1945, וידע להחזיר מלחמה שערה בפרעות יוני 1948. בווגרי האגודה נמנו גם על הפעילים והמעפילים בהעפלה הבלתי לגאלית מלוב לארץ-ישראל. וכאשר החלה העלייה הגדולה, היו בין הראשונים לסייע בהכנת הנערים בעליית הנוער, ורבים מהם עלו לארץ עם חניכיהם.

מקהלת הצופים העבריים